

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PENTEK ÉS VASARNAP KIVETÉVEL.

Hirdetési díj:

Négy hasábon petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többzori hirdetések alkalmán jutányos áron vételnek fel. Bélyegdíj minden külön bejelölésért 30 kr.

Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újsónapszám 50 kr.

NYITÁSI KÖLTSÉGEK MINDEN PETIT SOR 50 KR. SZÁRA.

Hirdetéseket felvételnek a szerkesztőségben és a kiadóhivatalban. (Főúter 1828. sz. alatt.)

Kéziratok nem adóznak vissza.

nyaralás részvény-társulat

ny-utca 8.

rabos szenét

di stb. bányáiból

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

ny-utca 23.

Zászlóbontás után.

Debreczen, május 29.

(K. B.) Debreczenre érdekes napok várnak. Képviselő választás lesz a III-ik kerületben s a megindult választási mozgalom mindig nagyobb és nagyobb hullámokat ver.

A közönség érdeklődéssel tekint a választás elé s érdeklődése most nincs megosztva, mint az általános választások alkalmával, hanem egy pontra: a III-ik kerületre irányul. De nemcsak a debreczeni közönség, hanem mondhatni, az egész ország közönsége érdeklődik e választás iránt, mert most, midőn a képviselőház szünetel, a politikai élet csöndes s ily viszonyok közt nagyobb figyelmet fordítanak egy-egy képviselő-választásra, mint más alkalommal, különösen nagy figyelmet fordítanak a debreczenire, hol két nagy, régen szervezett párt küzd egymás ellen.

Ez a választás is be fogja bizonyítani, hogy mennyire nem volt igaz a nemzeti párt sajtójának akkor, midőn az egyházpolitikai küzdelmek idején, sőt még azután is, »függetlenségi kormánypárt«-nak nevezte a függetlenségi párt azon részét, mely az egyházpolitikai reformokat támogatta, ezzel akarván népszerűtlené tenni a függetlenségi pártot a választók előtt, a mi azonban nem sikerült.

Nos, a debreczeni függetlenségi párt magatartása hangosan czáfolja meg az ilyen gyanúsítást; igenis támogattuk a kormányt azon törekvésében, hogy az egyházpolitikai reformokat megvalósíthassa, a nélkül azonban, hogy szemet hunytunk volna a kormány és kormánypárt mulasztásai és hibái felett; a támogatás pusztán az egyházpolitikai reformoknak szólt, mert azok a mi pártunk programjából voltak átkölcsönözve, a saját elveinket pedig le nem szavazhattuk; egyéb téren azonban szem-

ben állunk a kormánypárttal s föl vesszük vele a küzdelmet minden vonalon.

A III-ik kerület két jelöltje dr. Kola János és dr. Bakonyi Samu együtt működtek azon népgyűlésen, mely az egyházpolitikai reformok mellett Debreczenben tartott; de most, midőn a közjogi harcztól kell megvinni, midőn arról van szó, hogy meg tudja-e tartani a kormánypárt a III-ik kerületet, szemben állanak egymással, nyílt bizonyosságul annak, hogy midőn közjogi választásokról van szó, a függetlenségi párt és a kormánypárt közt a legcsekélyebb fegyverbarátság se létezhetik. 1848. szemben áll 1867-el, nem lehet e két két évszám által jelzett törekvések különbségeit kiegyenlíteni: e két évszám örökös harcztól viv egymással s a mint az alföldön és a dunántúli vidéken, a legújszerűbb magyarság körében, győzedelmeskedett 1848. 1867. felett: úgy lesz az nem sokára Debreczenben is, melynek már egy izben mind a három képviselője függetlenségi párti volt s minden kerületben, minden választásnál, megújult a harc a két párt között s habár két kerületben az 1867-es irány hívei győztek, nagy küzdelmek és nagy áldozatok árán: 1848-nak feneve oly ragyogó, hogy soha el nem homályosult s a debreczeni függetlenségi párt tagjai sohase veszítették el azon reményt, hogy zászlóik minden kerületben diadalmasan fognak lobogni.

Midőn tehát mi most az akciózt a III-ik kerületben megindítottuk, csak régi, jogos örökségünknek akarjuk visszavinni. A küzdelmek nem tántorítottak el, sőt megedzettek bennünket. Tudjuk, hogy erős ellenféllel állunk szemben; olyan jelölttel, kinek széles ismeretségi köre s nagy befolyása van, kit már a debreczeni kormánypárt többször akart a mandátummal megfizetni; láttuk a dr. Kola János befolyását megnyilatkozni a dr. Király Ferencz első választása ide-

jében; midőn nagy bomlást idézett elő a hatalmon levő, hivatalos párt soraiban; ma már egy táborban van azokkal, kiket akkor kemény szavakkal sújtott s befolyását még inkább érvényesítheti; — de minket ez nem csüggeszt el; minél több akadályra találunk, annál nagyobb erővel vivjuk meg a politikai harczt, nem személy ellen, nem személy mellett, hanem elvek ellen, elveink mellett küzdünk s csakis az ilyen küzdelemnek lehet méltó pályabére a győzelem!

A függetlenségi párt szervezkedése.*

A jász-nagykun-szolnokmegyei függetlenségi párt vasárnap tartotta szervezkedő gyűlését. Az alkalom Szolnokra vitte Kossuth Ferenczet és Justh Gyulát, az országgyűlési függetlenségi párt elnökét is, a kikkel még Mülek Lajos Hentaller Lajos, Lakatos Miklós, Papp Elek, Toth János országgyűlési képviselők is oda érkeztek.

A közönség virágokkal, koszorúkkal szórta tele Kossuth Ferencz kocsiját s így ért a menet a Sefcsik-féle mulatókertbe, a hol a megyei függetlenségi párt nagygyűlése alkalmából vagy ötezer főre menő tömeg gyűlt már össze.

Gyömréy Felix pártelnök az országgyűlési képviselők üdvözlése után megnyitotta a nagygyűlést, mire felolvastak a pártvezetőség határozati javaslatát, a mely így hangzik:

Mondja ki a megyei pártgyűlés, hogy az országos függetlenségi és 48-as párt kezebebe a különválaszt, mint meg nem változtathatót, a legmelyebb sajnálattal veszi tudomásul. — Első és legfőbb czéljaul vallja a magyar haza teljes állami függetlenségének kivívását. És habár az egyházpolitikai törvények és a javaslatokat nem tekint czélnak, hanem csak czélhoz vezető eszközöknek, — programja egyik pontja megvalósításának, ugyanezert Justh Gyula országos képviselőnek magatartását teljesen helyesli, politikai ténykedése és hazafias törekvései iránt valamint a mulban, ugy a jövőben is osztatlan bizalommal viseltetik s a vezetése alatt álló 48-as és függetlenségi pártokhoz és annak változtalan elveikhez, mint amelyek a jász-nagykun-szolnok-

* Törszükében késett. Szerk.

megyei 48-as és függetlenségi párt elveivel mindenben egyeznek, feltétlenül csatlakozik ugyanez alkalommal a leghatározottabban kijelenti, miszerint a hogy eddig téve, ezután is kiegyenlíthetetlen ellentétben leand mindami politikai pártokkal szemben, a melyek bármi néven az 1867-iki közjogi alapon állanak. — Együttal kifejezést is ad ama forró óhajának — reményének, hogy a kettészakadt országos párt a fentforgó kérdések megoldása után egyesülni fog a tiszta függetlenségi és 48-as elvek alapján, a melyeket a Justh Gyula elnöklése alatti párt képvisel, hogy így összetett erővel küzdjön a 48-as és függetlenségi párt sarkalatos elveit, Magyarország teljes állami függetlenségéért.

Erre Justh Gyula szólalt föl, hogy mint a megyének egyik képviselője és a függetlenségi párt elnöke, határozat-hozatal előtt elmondja a pártban kitört válság okait.

Szűnni nem akaró lelkes eljenzés követte Justh Gyula beszédét és az ováció zaja csak akkor szűnt meg, a mikor látták, hogy Kossuth Ferencz jelenkezni szölsára.

En csak röviden fogok önkökhöz szólni, kezdte Kossuth beszédét, egyrészt azért, mert szerencsétlenségemre megbetegedtem s betegágyból kelve jöttem ide. Azért keltem fel, hogy önöknek szeretetét itt élvezzem, mint ahogy élvezhetem is; (Eljenzés) de másrészt azért is fogok röviden szólni, mert nagyérdemű előökünk és barátaink előadták önöknek azon okokat, amelyek a függetlenségi pártban a szakadást előidézték. En az országban sok vidéken jártam, de mindenütt azt tapasztaltam, hogy a függetlenségi pártban a szakadás tulajdonképpen nem is létezik, mert országszerte a nép csak egy irányban érez és ezt az irányt jelezte nekem mindenütt, a hol én megjelentem.

Az a szétválás, amely oly sok aggodalmat ad, az központunkban van, és a párt, a melyhez én is csatlakoztam, mint olyanhoz, a mely a helyes uton jár felfogásom szerint és ehez csatlakoztak nemcsak az én személyemnek régi barátai, de azok is, a kik atyámnak évtizedek óta hű barátai valának. Azért váltunk el, barátaink, hogy azt a szellemet, az a függetlenségi nemzeti szellemet, amely országszerte meg van, megtartsuk azon a helyes uton, amely helyes utról senkinek sem fog sikerülni beavunkat eltéríteni.

Megjegyzem ezt, barátaink, azon határozati javaslatra nézve, a melyet felolvastak s a melyet én is helyeslek.

Fájlaljuk mindnyájan a szétszakadást, én

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

ELZÁHOZ!

Még egy sóhaj... egy bucsuszó csak, Aztán felelj el engemet! Ma még siratlak; ámde holnap Bucsusza sirnom nem lehet: E sziv hideg lesz, bár utánad Repedne meg a bu miatt... Oh, menj tehát!... De vissza várlak, Ha majd az ég virad!

Oly drága szép volt minden álmom, Miket az éj szememre szótt: Te röpkedél halk lenge szárnyon Gyönyörbe fut lelkem előtt... S hogy tünt az éj: a méla bánat Szivembe tört egy-egy nyilat — Nem fajt a seb... hisz' vissza várlak Ha majd az ég virad!

És jött a reggel... jött az este Mindennap szebb, miként előbb: Remény sugárral volt befestve Mind... mind, míg halni mentek ök. Nem ismerék még akkor árnyat S világot, hol nincs semmi nap: Napom te voltál... s vissza várlak, Ha majd az ég virad!

Most egy sóhaj... egy bucsuszó csak — És többé nem ragyogsz nekem! Ma még siratlak; ámde holnap Szivem hideg lesz, érzem. De nem!... nem dulja szét baláink Fuvalma szép virágimat, S bár mégysz leány, de vissza várlak Ha majd az ég virad!

Oláh György.

Az „első szabad szó” hatása.

Oh szép az eszme, mely jókor született! Áldott a szó, mely zendült idején!

Szász Károly.

Negyven éve, hogy a főváros állandó lakosa vagyok. Természetes tehát, ha most utczáim, terein járva, sokszor elálmélkodom azon, hogy ez idő alatt mennyit épült, szepült Budapest s életforgalmában mint megváltozott! Különösen meglep az örvendetes melázás, mikor az Akadémia fényes palotájának márvány-előcsarnokába lépek, mert ott leginkább megtalálom a roppant különbség mértékét.

Az alacsony, egyenetlen háziók, melyeknek helyére szebbnél-szebb nagy házak sorát emeltek; a girbe-gurba keskeny utczák, melyeket egyenesse és sok helyen szélesebbé szabályoztak; a rossz kövezetek, melyek sima aszfaltnak, a szemetes Dunapert, mely lépcsőzetes köszegélynek, a pisilógó olajlámpák, melyek gáz- és villam-fénynek, a kopár járdaszélek, melyek faszoroknak engedtek helyet: végképpen eltűntek s ki tudna már rájuk élesen emlékezni, holott mindnyájukat örömet engedték át a feledésnek!

De ma is megvan a belváros egyik legnagyobb, átjáró épületének, (az egykor Trattner-Károlyi-, most gr. Palfy János-féle háznak) emeleten az az utczára néző, tagas szoba, melyben a m. tud. Akadémia tartotta valaha a maga nagyon csöndes üléseit. Közgyűlést akkor nem volt szabad tartania.

Voltam én is, az ötvenes évek közepe táján, mint husz éves ifjú, ama díszetlen falu helyiségben néhány osztályúlése. Kopott zöld posztóval leterített ócska asztal ütek körül a tudósok, néha öven-hatan. Lattam egyszer a nagytekingintyű elnököt: gr. Teleki Józsefet is, ki nem kormányozhatta már a katonakéz alá került Erdélyt s a »Hunyadiak korá-t irta. A kit mindig az asztalnál láttam, az a titkok: Toldy Ferencz (Schedel) volt, kinek egészséges kerek arca mosolytól sugárzott.

Ime az a koronaherceg-utczai bérelt nagy szoba és ez a tüdőkök palota az én ha-

ladási mértékem a főváros hatalmas fejlődésében, olyan két vsű mérték, mely nemcsak a külső szepülést, hanem az élet jora fordulását is meglepően mutatja ki.

Kalauz-könyvekben s a hazai értelmiség köztudatában az az adat van meg, hogy a tudományok dunaparti palotáját egy porosz építómester: Stühler építette. Ez tény is. Az akkori lapok nagyobb része — merő hazafiságból — azt sürgette ugyan, hogy a középület hazai terv szerint jöjjön létre, s ezért a nagyérdemű dr. Henszelman Imre góthikus tervét pártolta. Az igazi szakértők azonban a nemetországi építómester derült tervének szerették meg a diadalt.

A szellemi építómester ugyis magyar ember volt: maga az akadémia akkori elnöke: gr. Dessewffy Emil.

Az új palota dísztermében, melyet azóta a Lotz Károly történeti falképei meg díszesebbé tettek, az elhunyt elnök nagy érdemeért 1867. januárjában — az elhalálozás első évfordulóján — hála-ünnepet is tartottak. A háromoldalu karzaton azóta sem volt annyi előkelő hölgy, mint ekkor. Az országgyűlés két házából is annyi miniszter, képviselő és főrendihazi tag csak még egyszer: a Széchenyi-szobor teleplezési ünn-pén. Mintha ma is lát-nám Deák Ferenczet és Horváth Mihályt, a mint — egymás mellett ülve — nézegették a gr. Dessewffy márvány mellszobrát a zöld nő-vények csoportja közt, s életnagyságu arczképét a háttér barnavörös kárpitján.

A megnyitó szözatot Lónyay Menyhért, az emlékbeszédet Eötvös József olvasták, s az ünnepi kötetmenty Szász Károly szavalta.

B. Eötvös József — az elnöki utód — csupa lelket beszélt. Pedig a közelében, a negyvenes években, egykor politikai ellenfelek voltak. Eötvös a közjogi reformok szabadélvű zászlóvivője, Dessewffy — mint főrendihazi tag és hírlapszerkesztő — konzervatív vezérérfi, ki azt hirdette, hogy a haza üdve nem politikai intézmények megváltoztatásától, hanem az

magam vagyok az, a ki mielőtt hazajöttem, azon ki- töredéket igyekeztem egyesíteni a nagy függetlenségi párttal. Azóta, amidőn ezen egyesítés nem sikerült, megtörtént a szétszakadás nagyobb mérvben azon okokért, amelyeket érdeműs elnökünk elmondott. De barátaim! meg vagyok arról győződve, hogy midőn majd el fog jönni az az idő, hogy a párt és a magyar nép hivatva lesz itélni a felett, hogy ki jár a függetlenség egyenes útján, az iteleben nem fog habozni. Mindenki tudja, barátaim, hogy ezen nézetemben személyes rokonszenvek vagy ellenszenvek nem vezetnek. hiszen, barátaim, én negyvennégy évig voltam hontalan, tehát Magyarországon az embereket csak hírből ismertem, rokonszenvezni és ellenszenvezni irántuk személyesen nem lehetett. Én továbbá a külföld nehez életiskolájában megtanultam, hogy tárgyilagosan ítéljem meg a dolgokat, s így tárgyilagosan ítélve azt látom, hogy azok jartak a helyes uton, akiknek elnöke Jusch Gyula.

Tapasztalom azt, hogy bárhova megyek Magyarországon, a nép mindenütt szeretettel fogad. Ezen szeretetnek, barátaim, mely értelme van, mert hisz az nem személyem iránt irányul, hanem azon elvek, színek iránt, a melyeket édes atyam képviselt, s amelyekért én is egész életemben küzdeni fogok, melyeknek tisztaságát és magasztosságát az ő oltára mellett tanultam meg.

Barátaim! ha valaki abban kételkedik, hogy ebben a fura tusában, amely kifejődött, ebben a testverharczban, hogy merre menjen, engedjek meg, hogy egész szerényen arra kerjem a magyar népet, hogy nezzék meg azt, hogy merre megy annak a névnek az örököse, akit szeretettel fogadnak, vagy pedig arra kerem, hogy akkor ne fogadják többé szeretettel. Ajánlom önöknek, ne távozzanak, menjenek egyenes uton, azon szelhez, amely a pártban van, a mely a közponiban van, el fog tűnni annak idején. Meg vagyok arról győződve, akkor majd közeledni fog az idő, amikor a népek kelet majd határozni a felett, ki jár egyenes uton, ki nem és akkor, barátaim, ha lesz önök közt olyan, aki megemlékezik arra, hogy szerettel fogadott engem, azt fel fogom kérni arra, hogy hallgassa meg tanácsaimat, és megis fogom adni akkor tanácsomat. Részemről én is köszönöm azt a fogadtatást, melyben pártunkat és engem részeseitelték (Lelkes eljövését).

Erre megindult a vita a beadott határozati javaslat felett, a határozati javaslatot egyhangúan elfogadták.

Ezután Kerekes Géza szolnoki ügyvéd a néppárt ellen követendő eljárásról beszélt és a következő határozati javaslatot terjesztette elő: Tekintettel arra, hogy az újonnan szerveződő néppárt az 1867. évi kiegyezés alapján állván a függetlenségi és 48-as part alapszövegével homlok-gyenest elhelyezett állást foglal el, tekintettel arra, hogy a néppárt működése felekezeti gyűlölködésre és a magyar nemzetnek felekezetek szerinti szétválására irányul; tekintettel arra, hogy a néppárt programjának az a része, amely a közbélet előmozdítását, a kisiparosok munkáiok és kiadgázak helyzetének javítását, a választási visszaélések megszüntetését célozza, pártunknak különben is régi törekvés, programjának sarkalatos elvét képezi: ennélfogva a néppárti mozgalmat, mint az országra s a népre kárhazóval és

anyagi és szellemi érdekek kifejlészetésétől függ. Nem egyszer támadt vita köztük, egy ízben, midőn Dessewffy azt írta, hogy poéták ne foglalkozzanak politikával, csipős élt gunyolódás is. Az ötvenes évek közös szenvedése azonban a regibb pártkülönbségeket megszüntetett minden igaz magyar közt. Vállhoz vállat vetve igyekeztek — a hogy lehetett — együtt szolgálni a letport hazát. Dessewffy Emil a legtevékenyebbek közé tartozott, mint ki nagy erőfeszítéssel ki tudta eszközölni a magyar föld-hitelintézet engedélyét a Tisza szabályozás nagy kölcsönét és azt is, hogy az Akadémia valahára ünnepélyes közlést tarthasson.

Ez a közlés 1858-ban volt, nagy részvétel. A mint Eötvös kiemelte emlékezésében: gróf Dessewffy Emil akkor buzdította az Akadémia tagjait e szókkal:

Nem csak irók, tudósok, hanem egyszerű emberek magyar szellemi érdekek érdekében.

És uraim! — folytatta Eötvös megragadó hévvel, — ez volt az első szabad szó tízévtől óta és e falakat (az akadémiai palotáit) ez az első szabad szó építé fölé.

Dessewffy Emil régebben maga írta magáról, hogy ő nem kockáztathat népszerűséget, mivel azzal soha sem bírt. De az ötvenes évek első szabad szöje egyszerre nagyon népszerűvé tette. Hatalom volt e szóban, melynek varázárá minden magyar, gazdag és szegény, férfi és nő, itthon és mezze élő, oly gyorsan és bőven adakozott, hogy aranylag rövid idő alatt fölépült a tudomány fényes háza s megszaporodott az alaptörvény.

Ő maga már csak igen kis ideig győnyörködhetett szabad szavanak ritka sikerében, de tudja minden művelt magyar, s hogy a létrehozott pompás palotában újabb, tevékenyebb munkásság és czélserűbb belső szervezet keletkezett.

A koronkenti hírlapi kisebbitgetés da-

veszélyest, eliteli s a választópolgárokat az abban való részvételtől óvja; ellenben a párt készséggel nyújt kezét minden olyan helyes és törvényes mozgalomnak, amely a római katolikus hitfelekezet önkormányzati intézkedését czélozza s azt teljes erejével támogatni kész, meg lévén arról győződve, hogy egy czélserű autonómikus intézmény az egyedüli helyes és czélhoz vezető eszköz a jogos katolikus érdekek megőltalmazására.

A határozati javaslatot elfogadták, mire Vig Jenő a megyei párt-vezetkedés kérdését adta elő. Fejtövegét összegezve kívánja az egyes községek szervezetét, a megye központjában intéző bizottság létesítését, kívánja egy politikai pártlap létesítését és a párttagoknak akcióját a megyei bizottsági választásoknál, hogy a megyei életben is ne csak Fejbolintó Bántok foglaljanak helyet. A kérdéshez Tóth János országgyűlési képviselő is szólott, mely után Vigh Jenő szolnoki partelők határozati javaslatát elfogadták.

A készülő milleniumi kiállítás.

Egy egész városrész a kiállítás területe. Most olyan persze, mint a többi Budapest. Az utcái főlása, mindenütt rakják le a vízvezeték, a csatornák csöveit, a villamos világi-táshoz és hátejörőhöz való kábeleket. Teherkocik járnak lépten-nyomon, hordják a teheredek gerendát, téglát, meszt, homokot. De a nagy, általános munkálkodás nyoma már erősen meglatylik. Már kinő a Babelből az a meses világ, a mely estendőre az egész területet elfogja, formát kapnak a hatalmas gerendázások, s ha csak egy kis fantáziával segítünk a szemünknek, már látjuk, hogy az ezredéves kiállítás küő formája mellő lesz a belső tartalomhoz, a mely ezer estendő harczt, küzdelmet, diadalait mutatja, s ennek az ezer estendőnek az eredményeit: a mai Magyarországot.

Több, mint egy felmíltó négyzetméter a kiállítás területe; ha a tavat is beleszámítjuk, a hol szinten lesznek kiállítások, még pedig az érdekelemek közül valók, az egész terület 510,000 négyzetméter, (210,000 négyzetméterrel nagyobb, mint az 1885-iki kiállítás volt.) Ezen a területen 123 pavilon épül; 68 csarnok a kiállítási alaptól és 55 magán-pavilon. A kiállítási alaptól épülő csarnokok nagy részén már erősen dolgoznak, több épület már tető alatt van, egyik-másik egészen elkészült. Nem lesz érdektelen egy rövid sétá keresztül kasul a készülő épületek eme tarka labirintusán.

I.

Az igazgatósági épület.

Már jó ideje teljesen kész és használatban van. Innen intézik ma is a kiállítás ügyeit. Mindkét oldalán szabaddon álló tagas emeletes épület, renaissance-stílusú homlokzattal. Tagas, zart udvarát kettős üvegtető fedi, s itt van a pompás lépcsőház, mely két oldalt az emeletre visz. Az emeleten vannak a kereskedelmi miniszternek, mint a kiállítás elnökének helyiségei, fogadó és váróteremmel, a kiállítás alelnökének szobái, az igazgatóság és titkárnak hivatalos helyiségei, a szemrevézelés és csoportelöládók szobái. Ugyanitt van a pompás famennyezettel díszített 17 méter hosszú nagy ülésterem.

czára is, nincs sehol akadémia, mely olyan sokasága tevékenységet fejtsen ki, — mint a miénk. A tudomány fejlődésén kívül, mely sajtóképeni földadata, tekintettel van az értelmiség általános szükségereis s évenként a könyvkadó vallalatának forrásait és eredeti műveit újjan lehetővé tette, hogy minden komoly olvasó, keves pénzrel, nagybecsű könyvtartást állíthson magának. Jutalmaz költői munkákat, serkent minden ágban pályadíjakkal. Ha lehetséges volna csak egy éve is a magyar irodalomból kivonni tömördek kiadványait, egy-zerben nagy elsőlétes támadna a komoly művelődés légkörében.

Közéleti kénsége nem is szorul véző prókátorra. Könyvet, füzetet kívánunk nyomtatva, működését sajtó jelengetni, ha röviden is, az időszerű sajtó; olvashatta, vagy olvashatja azokat mindenki.

A mi nem olvasható, mert sincs sehol megírva, az a melékes, magánéleti, de érdekes dolog, hogy az új palotában, mely egy pár főtisztviselőnek kényelmes lakást ad, — akadémiai vidám társasélet is keletkezett.

Tódy Ferencz egykor élénk, vonzóan írta meg ama régi irodai társaságok magánéleti mulatságait, melyek valaha a Vitkovics Mihály, Barfay László és Fay András vendég-szerető uri házaiban elevenek föl a többnyire sok bajjal, gondal küzdött költők és tudósokat. Épen ilyen élénk, kapós olvasmány lenne, ha valaki élénk emlékező tehetégsége segítéssel tüzetes rajzot adna az akadémiai palota magán-lakásainak vidám estélyéről.

Az elhunyt Hunfalvy Pál, ki mint fő-könyvtárnok a palotában lakott, s nem csak mely elméjü összehasonlíó nyelvtudós, hanem a barátságára hajlandó, tiszta-földvári földirtokos volt, évenként átrendes jour-fixe-ket tartott az akadémikusok részére. Kedélyes társaság volt mindig nála, sokszor egy-egy külföldről érkezett nevezetes vendég is épen úgy, mint a Pulszky Ferencz egykor sokat emleg-

A földszinten van a kiállítás műszaki osztálya, a sajtó-osztály és a kezelési irodák. Ugyancsak a földszinten a kiállítás ideje alatt posta- és táviróhivatal is lesz, valamint egy nagy olvasóterem.

Az épületet, a mely két esztendőig lesz telen nyáron használatban Kolchenhayer Viktor építész tervezte, s az egész épület a teljes földszerezéssel 54,000 frtba kerül.

II.

Az épülő pavilonok és csarnokok.

Az új kiállítási köruton végig, sűrűen egymásután, mintha csak a földből bujtak volna ki, egyre emelkednek egymás mellett a szébbel szébb épületek.

Az egyiknek még csak a pilótát verik le hatalmas kalsapccsal, zümmögő énekző mellett, a másik már teljesen kész, csak a falait festik, csafrazzák, megint másinak a gerendavázázás befejező üres szemekkel, mint egy csontváz.

Ha végignegyünk a kiállítási köruton, sorra a következő nagyobb pavilonokat találjuk.

Az oktatásügyi pavilon. A gerendaváza már teljesen kész, s most a kőművesek építik belefalakat. Marmutatokzik hatalmas görög-ülű, homlokzata az óriási csarnokoknak, a mely 2500 négyzetméter területet fog be. Bierbauer István főmérnök tervezte. Mellette már most dolgoznak a kertészek a botanikai mintakerten A pavilon 51,000 frtba kerül.

Valamivel közelebb az iparcsarnokhoz lesz az egészségügyi csoport. Ennek a főépülete az 1885-iki műcsarnok. Mellette épül most a gyermek-pavilon, a melynek védnöke Klotild főhercegné asszony. Hatszáz négyzetméteren épül a pavilon, könnyű, csinos játsz formában. — Nagy játszótér lesz, s az épületből erre a játszótérre két fürde ház, ahol a gyermekek trissztókat és csemegeket adnak. A töszomszédságban épül a mentők pavilonja s a balneológiai pavilon.

A Stefánia-uton túl az első nagyobb pavilon a bányászati és kohászati csarnok. Hatalmas, háromkapus épület, 4000 négyzetméter alapterülettel. — A faváza már teljesen kész. Korb Főrís és Giergl Kálmán pályanyertes terve szerint épül, s 72,800 frtba kerül.

Már ide is elhatárol az óriási gépcarnok hatalmas vasszerkezete. Ugy épül ez a nagy, szinte örök időkre szánt csarnok, hogy utóbb vasuti pályaudvará alakítható át. Tízezer négyzetméter a csarnok földszintje, s négy-zer méterre csinálják az emeletén a kiállítási területet. Itt kisebb munkagépek lesznek folyton munkában. A csarnokot három hajó alkotja, 292 méter hosszúságban és 50 méter szélességben. A főhajó harmincz méter magas. Az eg szé hatalmas épület, mely Korb és Giergl pályanyertes terve szerint épül, 300,000 frtba kerül.

A szomszédságban épül az állandónak szánt közlekedési csarnok. Kőből és vasból, építik. — Jóval kisebb a gépipari csarnoknál mert a hajózási és tengerészeti kiállítás külön helyen lesz, a tö mellett és részben magán a tavon, s külön épül a vasutak kiállítása, a magyar államvasutak csarnoka és külön pavilonja lesz a posta-, táviró- és telefon-csoportnak is.

Ugyanitt épül a Ganz-gyár óriási pavil-

tett muzeumi szombat estéin, melyeken éveken át irók, politikusok, művészek, miniszterek, akadémikusok és kiváló szellemű s állású urnok kedvelve találkoztak egymással s néha külföldi nevezetességekkel. Az egykori akadémiai főtítká: Fraknói Vilmos apát kanonok sok éven át teleként szintén gazdag vacsorát adott az akadémia heifoi, főleg az osztály-ülések után. Ilyenkor az ő nagyszű lakása — a pilóta emeleten — tele volt vidám zajjal, olykor vitával, eszmecserékkel s megvalósítandó tervekkel. Egy fürgező gyorsíró mennyi szellemes adomát, emleket, politikai, irodalmi és művészeti nézetváltást jegyezhetett volna itt föl, melyek ma már pucola fészteleül folytak az akkori elnök, Trefort miniszter, tudós, főpapok, történelmüvarók és szépprók ajkáról! mai főtítká ki nem csak kiváló természetüdos, hanem szeretetreméltó gentry-vér is az összes ülések után szintén folytatja a vendég-szeretet kedvtelését.

Mind e társ életi-öz-zéjveteleken lehetett csak latni, hogy a nappal és az üléseken vagy tanszékenek oly komoly tudósok, még a legöregebbje is — mily vidáman tudnak együtt mulatni. Tarjagos Illes és Mokány Berczi azonban s-hogy sem érezék volna köztük magukat otthonosan. Mert két nemzeti köz-zokának az akadémikusok teljességgel nem holdotak az estélyeken. — Káry-játék és toaszt nem volt soha. Csak egyszer emlékeztem, hogy Hunfalvy Pálnál, midőn éppen az ő hetvenedik születésnapja volt, olva-olt föl Greguss Ágost egy elmés verset arról, hogy hazai gazdánk hoinaptól kezdve hetenkendni fog, kívánva, hogy majdan kilenczvenkedjék is. Erre aztán szóból zuguk ra az éjnt.

Ime, még vidám társas élet is fejlett ki abban a szép palotában, melyet a szolgaság idejének első szabad szó-ja hozott létre.

Vadnai Károly.

louja is, hatalmas kupolával, a mely szinte magasabb a bazilikánál, s gyönyörű diadal-kapu formájú bejárával Serényen dolgoznak mellette a malomipar csarnokán, a melynek a gerendaváza már megvan, s teljesen kész itt az időleges kiállítás csarnoka és Albrecht főherczeg pavilonja.

Ez utóbbi pavilonok már a mezőgazdasági csoportba vlaók, a melyben a legnagyobb csarnok a mezőgazdasági termények csarnoka (költsége 70,000 forint, s a gerendaváza már teljesen elkészült), a legdiszesebbek pedig az erdészeti pavilon (építő Aigner Sándor műépítész, költsége 58,000 forint) és a borászati pavilon, egy hatalmas hordó alampotivumával (tervezte Bierbauer István főmérnök; építési költsége 25,000 fo-nt).

Majdnem teljesen elkészültek az iparcsarnok renoválásával és kibővítésével, valamint az új hangverseny-pavilon építésével is, s ha ezeket a csarnokokat ekerüljük, a kiállítás legpompasabb, legmeglepőbb részébe jutunk a melynek az építésével is erősen előre haladtak, s ez a kiállítás első főcsoportja:

III.

A történelmi kiállítás.

A nemzet ezer estendő történetét mutatja majd ez a kiállítás belül, s ezért kitűnő idea volt, hogy már maga az épület is történet legyen, amely a magyarországi építészeti formákat, azoknak fejlődését, átalakulását, történeti nevezetességü emlekeit bemutatja. Így történt, hogy maga az épületcsoport is egy beszélő, nagyszabású kiállítás lett, igazi kőbe épített történelem.

Három főcsoportra oszlik a történelmi kiállítás, mint a hogy három nagy korszaka volt hazánkban az építési modernnak. Ez a három főcsoport: a gothikus, a román és a renaissance.

A Nador-szigetről a Széchenyi-szigetre vezető hidon jutunk a főbejárához. Egy nagy csucsves kapu visz a szigetre, s itt balról esik a román stílusú épület. A kapu teljesen hü utánzata a híres jaaki templom kapujának. A jaaki főtemplom ugyanis a XIII. században épült, s egyik legremekesebb emléke a román stílusnak egész Európában. Ez a kapu természetesen nagyszabású épült. A román csoportban lesz a királyi pavilonja is. Abban az épületben nyílja meg tehát ő felsége, a kiállítás legmagasabb védnöke, a kiállítást, a mely legjobban emlékeztet honfoglaló Árpád vezér idejére. Fejnyes előcsarnok, mesés szép fogadóterem lesz itt a király számára, s megfelelő mellékhelyiségek, pompával, kényelemmel, választékos izléssel beoszva és berendezve.

Jobbra a hidtól épül a gothikus része a történelmi kiállításnak. Ez épület főreze híven utánozza a vajda-hunyadi várak az a részét, melyben a lovagterem van, s erkélyes pillérei belenyulnak a tóba. A többi motívumai az épületnek is történelmi becsek. A csütörtök-helyi kápolna klasszikusan szép bejárája, a renaissance-ban átmenő segesvári védett várkapu, a Bethlenek keresdi kastelya adták a motívumokat.

Folytatása a csucsves stílus részének a renaissance-csoport, a mely már majdnem teljesen elkészült. Egy átmeneti részlet köti össze a két épületet, a melyek minden része történet. Itt emelkedik a 47 méter magas segesvári torony is, míg odebb, a renaissance-csoportban 44 méter magas tornyot építettek.

Az épületek terveit Alpar Ignác készítette, aki valóban monumentumot emelt magának ezzel a hármas palotával. Az építést Neuschloss Ödön és Marczel vállalták el, körülbelül 230,000 forintos költséggel.

IV.

Az állandó hid.

Pompás dísz a kiállításnak, a mely maradó emléke is marad: az állandó hid, a mely az Andrássy-uti főbejáratól a tón keresztül a kiállítás területére visz. Már teljesen elkészült a széles vasú, a mely erős köpilleken nyugodva visz a történelmi kiállításhoz. Közvetlenül előre épül majd a hatalmas főkapu, a mely magasabb lesz a főváros legmagasabb épületénél is. A hid költsége 169,000 forint volt.

V.

A kiállítás parkja.

Sokan és sokfelől panasztolták már, hogy a Városliget pusztul a kiállítás miatt, a fai sorra kidőlnek s ujakat senki se üt a helyükbe.

Ime ezek eddig a kiállítás befásító és parkozó munkálatai:

A Nador-szigetre épített hid folytatásaképp az egész kiállításon végig, egész a Stefánia-utig megépítettek a kiállítás körutat. Az az ut, a mely csak kevéssel keskenyebb a Stefánia-utnál, s állandóan megmarad, 1430 méter hosszú, s 36,988 frt 21 krba került. Az uton végig meg tavalj tavasszal két sorban, kis távolagságban platánokat, nagylevelű hársfákat és ezüstlevelű juharfákat ültettek. Ezek a fák máris erősödnek, szélesednek, árnyékosak.

Ezenkívül elültettek a kiállítás területén: 15,000 díszbokrokot a csoportok a kaitásához, 1000 díszfát (árnyékfák), legalább 10—12 cm. törzskerülettel; 1000 fenyőfét, 1—2 méter magasat; 100 fasor-fát, 2 méter magasat; 500 egyenesen álló díszbokrot; (solitaire); 250 egye-

nesen álló díszfát; 200 puszpángot és 200 méter segélynek.

Ennyi a pusztított

A város

Irta: Gon

A város még a színes tisztában: a régebben egy másik hák akar építeni; sőt ha elfogadják, még egy városnak (No III.) van

Gazdálkodási szöveg-részeket közlélben, vagy tűbiztonságból, egyszerre áttekinteni lehet tan nyereségkésdi vizsgakasszá bucsuzása és óhajtja a nemes város házirétek megszerzését.

A régi mindenható tanácskozott, független intézkedéseiben.

Csak egy sátor öket nem egész érdeklintett épületeket, ott talált. Ugy építette a Sz-Anna és Harmarkára és megteremtete Telegi utcát, úgy a Varga-szint.

A legkülönösebb kalitkát elvenne a régegy czifrábbat Áron örül: a kis térnek, a lyozásával nyer.

A fenti három inbirt tulajdlyal: fejtegmind a három.

Legkevésbé állhatmivel legjobban előállszépészeti szempontból.

Ha igazán a szegavallier Tanács pulzusfogion a szép munkákból.

Piacz oly nélkülőmint a konyha a fenyvescsulhatja el a Piaczot.

Meg évek előtt a kastélyba voltam meghívott, a fiatal házigaide előtt konyháját és istállómat, el voltam ragasnyagyszerűségük által, hogy elfelejtettem felecsedetere méltó szép a sem vettem észre, hogy kastélyban az ebédelő.

Maria Antoinette Tuillieriákban kelt képe.

Sem a Varga szímonffy ház nincsen meg. Tabla fő bejárata a Sz Nagy hibát követett midőn ajánlatomra az Széchenyi-utca közepén a t e z a k meg ne volna most más utca találati!

De igen utban ezbe botlik és bolnánk.

A Simonffy háza 120,000 frtért (!), de a Simonffy ház még a frton vetetett, most mi szorosát?

A Stenczinger házra a grüjttel költő. A sok tervezet, a ajánl, bizonyítja, hogy a több van dugaszban, a egyre kiállja a va-ban q.

Nó ha ez így van, nagy tökélet a szűkség, kiszajátítási alapnak, adóbb megterül? — Mnécs kezében nincsen, se tegyen. Ha ez enged c z i t a l j o n, de ne zakra.

Mif használ majd ha a századokra szóló már soron kívül állanak Tanács, hogy a tábornok allani; a közkatónak ha kidűlyezsti?

Bizony plebs miszaink, az igazságügy látjuk. — Most már a A kis új utca az dalán egész h lyén voln más k oldalán is elszűkült helyeselhető. A hosszú t erről több prospectust hány II. emeletére is jöttérről. A kár ideiglen kár később kis virágok.

A város költ, mer akar csapni, ha nem Szépitik és a be meghozza a 6 % -ot. Ez dik e körül dong.

Téhat nem riszkir veszteséggel is járna, nagy baj. Ha a város az tartja kaszáját, mért

hatalmas kupolával, a mely szinte a bazilikánál, s gyönyörű diadal-
maju bejárával Serényen dolgoznak
a malomipar csarnokán, a melynek
a már megvan, s teljesen kész itt
és kiállítás csarnoka és Albrecht fő-
pavilonja.

A többi pavilonok már a mezőgazda-
pavilonba válok, a melyben a legna-
gyobb a mezőgazdasági termények
kiállítása 70 000 forint, s a gerend-
házban elhelyezett, a legdiszesebbek
keresztény pavillon (épít: Aigner Sán-
dör, költsége 58 000 forint) és a
pavillon, egy hatalmas hordó alap-
pavilon (tervezte: Berbauer István főmér-
nök, költsége 25 000 fo-int).

Ez nem teljesen elkészülték az ipar-
pavilonnával és kibővítésével, vala-
mígy hungary-pavillon építésével is.
Ez a csarnokokat ekerülőg, a kial-
lításosabb, legmeglepőbb részébe jutnak
az építésével is erősen előre halad-
ó kiállítás első főcsoportja:

III.

A történelmi kiállítás.

Ez az ezer esztendősi történelmi kiállítás
a kiállítás belülről, s ezért kitűnő
hogy már maga az épület is histó-
riai, amely a magyarországi építészeti
munkák fejlődését, átalakulását, tör-
vényszerűségeit emlékeik bemutatása. Így
egy maga az építéscsoport is egy be-
számlázott kiállítás lett, igaz köbe építé-
lem.

A főcsoportra oszlik a történelmi kial-
lítás, hogy három nagy korszaka volt
az építési modernak. Ez a három
a góthikus, a román és a renaissz-
anszizmus.

A szigetről a Széchenyi-szigetre ve-
szelünk a főbejáróhoz. Egy nagy
kapu visz a szigetre, s itt balfelől
a román stílusú épület. A kapu teljesen
a híres jakai templom kapujának,
templom ugyanis a XIII. században
épült legemlékező emléke a román
építészetében. Ez a kapu termé-
nyesen épült. A román csoportban
a pavillonja is. Abban az épületben
a góthikus emléke, a kiállítás legma-
gós emléke, a kiállítás, a mely legjobban
a góthikus Árpád vezér idejére. Fer-
nó, messz szép fogadóterem lesz
a számára, s megfelelő emlékhely-
pavilonnal, kényelemmel, választékos iz-
de és berendezve.

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

A hídrol épül a góthikus része a
kiállításnak. Ez épület főszere hiven
a vajda-hunyadi várnak az a részét.
A főbejáró van, s erkélyes pillérei
a tőbe. A többi motívumai az építé-
si emlékek becsek. A csüörtök-helyi
székeszsékes bejárója, a renaissz-
anszizmus szepi várkapu, a renaissz-
anszizmus kastélya adták a motívumo-

nesen álló diszfát; 200 fenyőféle diszfát; 700
puszpángot és 200 méter matonia quifoliumot
segélynek.
Ennyi a pusztítás.

A város „új” háza.

Irta: Gondy Károly.

A város még a saját háza II. emeletével
sincs tisztában: a régi törzsházánál (No. I.)
szemben egy másik házat (No II.) berházat
akar építtetni; sőt ha Márk Endre javaslata
elfogadjatik, még egy alapjában egészen új
városház (No III.) van kilátásba helyezve.

Gazdálkodási szempontból-e, hogy a bir-
tok-részeket közelben könnyebben kezelni;
vagy tűbiztonságból, hogy a kis toronyból
egyszerre áttekinthetjen, vagy talán tiszt-
tan nyereszkesései viselkedéséből -- annyi
kasszáknak bucsuzása és igénybe vétele után --
óhajtja a nemes város a varga színnel határos
házbirtok megszerzését: egyelőre nem állítjuk.
A régi mindenható »Senatus» nem sokat
tanácskozik, függetlenül és szabadon járt el
intézkedéseiben.

Csak ugy sátor módjára állította fel az
óket nem egész érdeklős és ideiglenesnek te-
kinthető épületeket, ott hol egy kis utca-helyet
talált. Ugy építette valószínűleg a r. k. iskolát
a Sz.-Anna és Harminczadutca (Bathány)
sarkára és megteremtette a Santa-kőzt, most
Teleki utcát, egy a Kisuj-utca elejére a
Varga-szint.

A legkülönösebb most, hogy a Varga-
kalitkát elvonná a régi helyéről és akasztana
egy czifrabbat Áron oldalára, nem hogy
örül: a kis térnek, mit a kisuj-utca szabá-
lyozásával nyer.

A fenti három indító ok közül, melyik
birt tululsúlyal: fejtegetni nem érünk, állhat
mind a három.

Legkevésbé állhat azonban az az ok, a
mivel legjobban előáll a Tanács: teszi csupán
szépészeti szempontból. (?)

Ha igazán a szépészeti érzék lükte a
gavallér Tanács pulzusát, akkor ne indirecte
fogjon a szép munkához.

Piacz oly nélkülözhetlen nagy városban,
mint a konyha a fenyves palotában. Piacz nem
csufíthatja el a Piaczot.

Meg évek előtt itt közelben egy főúri
kastélya voltam meghiva.

A fiatal házigaoda nem késett mindenek
előtt konyháját és istállóját bemutatni, mond-
hatom, el voltam ragadtatva tisztaságuk és
nagyyszerűségük által. De volt is olyan ebéd,
hogy elfelejtettem feletted hodolni a Rubens
esetére méltó szép grófnak; de meg azt sem
vettem észre, hogy a nem reg elfoglalt
kastélyban az ebédli plafonja repedezett!

Maria Antoinette kepe a megrongált
Tuillériákban kelt képzésben!

Sam a Varga szin, annál kevésbé a Si-
monffy ház nincsen meg utban, mert a kir.
Tabla fő bejárata a Széchenyi utcán van. --
Nagy hibát követett már akkor is a Tanács,
midőn ajánlatomra az egyház-teleket éppen a
Széchenyi-utca közepén 4000 frt potom áron,
a t c z a n a k meg nem vette. Mily könnyű
volna most más utcákról is a kir. Táblára
találni!

De igenis utban van a Steinczinger ház:
ebbe botlik és botránkozik meg mindenk.

A Simonffy házat lebontatná a város
120 000 frtéért (!), de a Steinczinger házat nem?
A Simonffy ház még néhány év előtt 40 000
frton vétetett, most miért érné meg a három-
szorosát?

A Steinczinger háza gyűjtőttele, a Simonffy
háza a gyűjtőttele költené.

A sok tervezet, miket a Tanács kivételre
ajánl, bizonyítja, hogy a városunk fel millióval
több van dugaszban, mielőt már nem fér és
egyre kiállja »va-ban que-ot.»

No ha ez így van, miért nem szakít e
nagy tökéből a szükséghez képest egy rész
kiszajátítási alapnak, midőn ez ugy is az új
adóból megtérül? -- Mig ezen engedély a Ta-
nács kezében nincsen, addig egy mozcsozanat
se tegyen. Ha ez engedély meg lesz, akkor li-
c z i t á l j o n, de ne l i c z i t á l j o n a há-
zakra.

Mif használ majd a kiszajátítási Törvény,
ha a századokra szóló monumentális épületek
már soron kívül állanak! Vagy azt tartja a
Tanács, hogy a táboronak nem szokott glédában
állani; a közkatónának pedig megütik a hasát
ha kidülyesztü?

Bizony »plebs misera,« a mi polgári há-
zaink, ha az igazságügyi palot. -- generalist
látjuk. -- Most már a rab nazi le a polgárt!

A kis új utca új vonala a kir. tabla ol-
dalon oldalán is elszökíteni semmi esetre sem
helyesíthető. A hosszu új épület a fermarsztól
téről több prospectust nyerne de meg a város
hány II. emeletére is jobban áttekinthető tene
és térről. A kár ideiglenesen kis piactzak, a
kár később kis virágos parknak fentartandó.

A város költ, mert egyszerre két légyet
akar csapni, ha nem hármat Azt mondja:
S z é p i t i k é s a befektett pénz csak ugy
meghozza a 6 %-ot. Ez a két légy a harmad-
ik és körül dong.

Téhat nem riskírt vállalat: de ha még
vesztéssel is járna, hát ez sem volna oly
nagy baj. Ha a város az államnak mindig nyitva
tartja kasszáját, miért ne járulhatna a város

és egyszer egy pár ezer forinttal a maga ér-
dekében?

En nem ösmerem a város egyéb finan-
cialis opera tiszt, de ha a város mint finan-
cier az építkezésbe veti reménye horgonyát,
ugy nem sok fogas alá tartas akad a malacz-
ból, a jövő budg-t korgása. Tudjuk a városnak
nincsen gazdája és nem is lesz, az épület pedig
e nélkül verze-ü, vagy legalább gyorsan ver-
zendő Capitalis.

Azt kérdem mint jövdelemezett összesen
addig a 360 000 frtba került Bika szálloda?
Hozott annyit, hogy a tűztől megrongált pla-
fondot helyre igazíthatta: vagy meg annyit
sem ? !

Berháznál a hol annyi a lakás változás
lehet-e fix jövdelemre számítani, ha csak
megint ki nem adják az államnak, mire pedig
kevés a kilátás.

A vasuti üzletvezetőség is ez uton ki-
vánta 10 millió fonde ját jobban értékesíteni.
Az Andrassy sugár uton berházat építtetett,
de nagyon csalódott; az I. perzentet sem
hozza az a sok reparatió és egyéb miatt.

Miért nem adja el a vargaszint Simonffy-
nak és kényszeríti házat e vonalba képíttetni
a kérdéses vonalban? Ha nem tudja, intéz-
kedjék a kiszajátítási tervények értelmében.
Ha tehát van pénz:

- 1. Szerezze meg a kiszajátítási en-
gedélyt;
- 2. tüzzünk pályázatot Debreczen végle-
ges tervére;
- 3. ne tétovázzek még továbbra is jeles
műépítést állandóan angaszirozni.

Csak is így rendezhetjük és így szepít-
hetjük városunkat!

Ujdonságok.

* Rejtelmes fiók Van a városnak
egy rejtelmes fiókja, mely sok minden közér-
dekű kérdést, indítványt, átiratot s más dolgo-
kat elnyel. Regóta működik e fiók s valószínű,
hogy e fiók tag gyomra miatt kell kibővíteni
a városházat, annyira megdagadt, a bele te-
mett, elhíztetlen akták miatt, az az bizonyos
fiók, mint a Józsa Gyuri három vályoga, me-
lyeket a szunyogok csipese három-eletes
kastélyllya duzzasztott föl. Így elnyelte ez a
fiók legközelebb is a védő-törvény 25-ik §-sa
elleni átiratot s a holnapki közgyűlésen indít-
ványoztatni fog, hogy e rejtelmes fiók ki-
kutatására 100 tagu bizottságot küldjenek ki
s bizonyára mind a 100 tagnak elég dolga
akad, annyi minden van e fiókban!

* A Csokonai-kör választmánya
tegnap d. u. látogatott ülést tartott Széll Far-
kas kir. táblai tanácselnök elnöklété alatt az
ev. ref. főiskola olvasó-termében.

Az ülés első tárgya volt, intézkedések a
függőben levő ügyek végrehajtása felől.
Ezek befejezése után dr. Bakonyi Samu
főtákar szóbelileg javaslatot terjesztett a vá-
lasztmány elé, hogy a kör működésének jövő
évi programját előre, már az őszre álla-
pítsák meg.

Ekkor pendítette meg Széll Farkas elnök
az eszmét, hogy a kör által rendezendő este-
lyeken a zene is vételessé fel a programmba,
s hogy erre nézve a kör lépjen érintkezésbe a
zenedé igazgatóságával.

Örömmel keltek az eszme támogatására
Puky Gyula, Komlóssy Deszö és többen s egy-
hangulag megállapítá a választmány, hogy a
szaptemberi vál. ülése már idevonatkozólag
kész propozíciót fognak beterjesztetni.

Az E. M. K. E. gyűlésére meghívót ka-
pott a Csokonai kör, s a választmány az el-
nökséget megbizta, hogy a kör valamelyik tag-
ját, a ki az E. M. K. E. nek is tagja s oda-
utazik, felruhazza a kör képviseletü jogával.
Vértési Arnold a kör örökös diszelnöke meleg
hangu levelet intézett Széll Farkas elnökhöz,
melyben a kör részéről őt ért azon kitüntető
megtiszteltetésért mondott köszönetet, hogy a
kör örökös diszelnökévé választott.

Gyarapodott a kör ereikye és reliquia
gyűjteménye több értékes eredeti kéziratral.
Igy Balogh Imre kir. táblai bíró talált átja,
Balogh Feter, a boldogemlékezett ref. püspök
iratai között Csokonai Vitez Mihálynak
egy 1794-ben kelt kéziratát latin nyelven,
melyet Janossy Zoltán s. tanár lefordított
megyarra.

Tovább néhai Telegy László még éle-
tében átadott Komlóssy Arthurnak 7 drb. ír-
tèques iratott; u. m. 1. Beregzsási Csokonai
siremléke. 2. A Csokonai szobor felállítására
vonatkozó 6 db. számadás. 3. Szász Károlytól
a szobor leleplezésére írott pályanyertes köl-
teménye. 4. Imre Sándor év alkalommal
elmondott emlékszedede. 5. Debreczen várost
1884-ben meglátogatott írök és művészek köz-
szólnó irata Telegy L. hoz intézve. A 25 ala-
író között ott van Jókai Mór, Pulszky Ferencz,
Degré Alajos, Paulay Ede. 6. Oláh Károly köl-
teménye a honvédek leleplezésére. 7. Az 1861-i
városi tisztújítás eredménye.

Mindenzen iratokkal leltározózik s a gyűj-
temény-tárban elhelyezik.

Az ezredéves orsz. kiállítás V. csoportja,
az irod. főcsoport, irod. történelmi alcsoportja
átirt a Csokonai körhöz, hogy érdekesebb reli-
quiaiból kezirátaiból a kiállítás számára több da-
rabot engedjen át. A választmány a kérés értel-
mébe fog eljárni s több becses dologt küld
kiállításra.

A választmány öt órákor fejezte be ülését.

* Kiss Áron debreczeni ref. püspök
a mult heten hivatalos minőségben Nagy-Bá-
nyára utazott, s egyszermind meglátogatta
Erdősádot és Felsőbányát is. Látogatása min-
denütt ünnepszamba ment s a lakosság vallás-
különbség nélkül egyforma örömmel és lelke-
sedéssel fogadta az ősz főpapot. A Gergely Ká-
roly nbányai lelkesz által adott ebéden a város
lelegelőbb férfai környezték a püspököt s a
felköszöntök során megemlékeztek a püspök
öcséről: Kiss Gedeon szatmári főkapitányról is,
kit a lakomáról távirattal üdvözöltek.

* Lebukott a közúti vonatról
Pillanatról-pillanatra feltűnik egy-egy ember
az utcán, a ki, a leggyorsabb robozásban
haladó közúti vonatra fel, vagy arról leugrik
meg van ugyan ez szigoruan tiltva, de a til-
alomnak az áthágása lett ma d. e. majdnem egy
komoly, egy végzetes szerencsétlenségnek az
előidézője. Szölösy Deszö földbírtokos, ki fel-
akart ugrani a szokatlanul gyorsan robozó
közúti vonatra hirtelen felkapaszkodni, vagy
a vasfógt megmarkolni nem tudta, mert a
másik pillanában nagy zuhanással bukott le
a földre. Rémulve szaladt segítségére töb-
ben, a kik tanui voltak a szerencsétlenségnek.
A földbírtokost kezén s arcán verezve emel-
ték fel a földről és szállították lakására.

* Rablőgyilkossági kísérlet. Vak-
merő rablőgyilkossági kísérletet követtek el,
eddig ismeretlen tettesek, a külső Bárány-
utcán levő. Kövesdy János tulajdonát képe-
ző sertészialló bérlojának, Kis Józsefnek lakásán.
Az éjjel 12 órákor a nevezett ház pitvarának
udvarra nyíló ablakát edd g ismeretlen, de a
helyi viszonyokkal bizonyára ismerős tettesek
kifeszítették és azon át behatoltak a pitvarba.
A pitvar melletti szobában aludtak Kis J.
József feleségével és 7 apró gyermekével. A
lőmát Kis József a zajt meghallotta, rögtön
lőmát csapott, mire a rablók az udvarról egy
S milim. forgópisztolyal belöttek és csak a
szerencsés véletlennek köszönhető, hogy em-
berben kár nem történt. -- A lővés zajára a
szomszédok mindjárt elősiettek, mire a rablók
elmenekültek a sötét éjszakában. A rendőrség
nyomozza a tetteseket.

* Kávéházban. Egyik elsőrendű ká-
véházban folyt le a következő érdekes jelenet
Egy fiatal gyerek felesapja szemébe monokli-
ját és affektált orrhangon kiált a pinczérre:
— De z s ő fizetni!

A fizető-pinczér udvariasan hajlong a
a fiatal gyerek előtt, a ki monokliját fehér mo-
nogrammos batist kendőjével törölgeti s mo-
solyogva fordul a pinczérhez:
— Mondja magá k mi é r t n e m
v i s e l m o n o k l i t ?

Jobban szeretnék színhazi látósvet hasz-
nálni, de megfordítva nézni rajta, hogy egy
nemely vendégét minél, távolabk láthassak
magamtól -- volt az ömérzetes válasz. A mo-
noklit viselő úri gyerek roppant felfingerülve
ment el a kerületi rendőrkapitánysághoz és a
s é r t é s é r t e l é g t e l k ö v e t e l t . A rendőrk-
apitány most keresi -- keresi hogy van-e e-
re paragrafus...

* Vívőkörkérés. A deb. főreál-
iskola tornaterme érdekes vívőmérkőzésnek
volt színhelye tegnapi délután 5 órákor. Vermes
Lajos, az országos híru spottsmann, többszörös
bajnok, ki a szabadkai tornaegylettel jött De-
brezenbe a kerületi tornaversenyre, már megér-
kezése alkalmával kifejezést adott abbéli
óhajának, hogy a szabadkai és palicsi vívőter-
mek hajdani vívőmesterével, az öreg maes ró-
val, Sz. Benedek Gyulával szeretne kardját
újból versetemeni. Sz. Benedek Gyula nagy
örömmel vette tudomásul Vermes Lajos óhaj-
tását s tegnapi délután barát-ságos mérkőzésre
megjelentek az említett helyen. Vermes L. és
Sz. Benedek Gyula állottak össze először s bár
meglátszott a rendkívüli erő és ügyesség, mely-
lyel Vermes rendelkezik, az öreg sas a régi
ellenfél maradt, a kinek egyetlen tust sem le-
het adni. Vívta meg Sz. Benedek Sándor és
dr. Vermes, Vecsey Zoltán és Vermes, aztán
v két Benedek együtt. Az érdekes békés pár-
viadalokert a jelenlévők zajos tapsal fejezték
ki köszönetüket a mesterüknek és amatőröknek.

* Halálozás. A legmelyebb fájdalom-
mal tudatjuk szeretett jó ferjem, áldott emlékü
jó apa, testvér, sógor és jó rokon G e d e r
Sándornak f. hó 28-an, d. e. 10 órákor, 6
havi szenvedés után, életének 62-ik, házassá-
gának 30-dik évében történt gyászos elhunytat.
A megboldogultnak földi hamvai f. hó 30-an
d. u. 3 órákor fognak, n.-mester-utczai 1311.
sz. háztól az ev. ref. nagytemplomban tartandó
gyászszertartás után, a pétéria-utczai sírkert-
ben örök nyugalomra helyeztetni. Mely vég-
tisztességteleére rokonnakat, az elhunyt jó
barátait, szomorodott szívvel meghívjuk: De-
brezen, 1895. május 28. Banatos neje: öz. p.
Géder Sándorné szül. Nagy Eszter; egyetlen
lel: Sándor; az elhaltak testvére: Géder Zsu-
szá na, számos rokonok, ösmerősök és jóbarat-
kok nevében is. A temetést Dankó M. temetk.
rendezi.

Szabályrendeleti javaslat,
a város egységes borfogyasztási illeték tár-
gyában.
(A közgyűlés tárgysorozatából.)
1. §.
Debreczen sz. kir. város által, ugy a vá-
rosban avagy annak határában termelt, mint

az idegen helyről a városba beszállított bor,
városi borfogyasztási illeték tárgyát képezi, s
minden bor után, a kormány hatósági jóvá-
hagyás után, hektoliterenként 1 frt illeték
szedetik.
2. §.

A jelen szabályrendelet értelmében meg-
allapított illeték tárgyát képező fogyasztási cikik,
a városi fogyasztási illetéket kezelő hivatal-
hoz, az állami fogyasztási adók bejelentési
kötelezettség beálltától számított 24 óra alatt
be nem jelentése, eltilkolása kábásgát képez s
a megállapított illeték díjon felül a városi sze-
gény alap javára 50 krtól 50 frtig terjedhető
pénzbírsaggal fog büntettni.

A rendes illeték csak birtokon kívül fel-
lebbezhető.

3. §.
A jelen szabályrendeletbe ütköző kihágá-
sok felett I-ső fokban a rendőr-kapitány, II-od
fokban a városi tanács, III-ad fokban pedig a
városi közigazgatási bizottság bíraskodik.

Közzgazdaság.

A triesti általános biztosító-tár-
saság. (Assicurazioni Generali) f. e. május
hó 11-én tartott 63-ik közgyűlésén terjesztet-
tek be 1894. évi mérleget.

A zárszámadási jelentésből látjuk, hogy
a társaság életbiztosítási díjartaléka 1894. évi
december hó 31-én 43,200,401 frt 59 kr-ra
emelkedett, míg kár-és nyeresémeny részesülési
tartalékok czimén 1,083,976 frt 46 kr. vezette-
tt új számlára elő 1894. decz. 31-én az ér-
vényben volt életbiztosítási tőke összegek
169,929,625 frt 03 kr-ra em

